

AALTEN IN DE WERELD

INTERNATIONALE SAMENWERKING IN NIEUW PERSPECTIEF

2009 tot en met 2012

Aalten, 6 augustus 2009

Voorwoord

“Een grens, in haar grillig verloop, in haar afbakening van het territorium, in haar markering van de nationaliteit en de daarmee gepaard gaande aanspraken, in haar scheiding van gemeenschappen, culturen en families daarin, is het symbool van de geschiedenis van het oude Europa.

Doctrines en machthebbers, volkswoede, vooroordelen en haat, zij vonden in de grens tussen volkeren en staten hun legitimiteit. Europa was een geschonden werelddeel, dat op de puinhopen van de laatste catastrofe een nieuwe weg wilde inslaan: zonder nationalisme, met vooruitgang op basis van samenwerking en zonder grenzen in de hoofden van regeringen en bewoners, met behoud van en respect voor de diversiteit aan culturen.”

Met deze welhaast prozaïsche beschouwing (van een zéér betrokken Aaltense burger) van de roerige en deels ook nog recente geschiedenis van Europa begint de notitie van de Gemeente Aalten over Internationale Samenwerking in nieuw perspectief. We zien dat de wereld om ons heen verandert en wij veranderen mee. Soms vrijwillig, soms gedwongen.

‘Wi’j holt ut bij ‘t olde’ hoor je in Aalten wel eens zeggen. Voor onderwerpen zoals sociale samenhang, elkaar helpen, noaberschap, festiviteiten en dergelijke moet dat vooral zo blijven. Maar er is meer en we leven niet alleen op de wereld.

U hebt in uw kerntakendiscussie aangegeven dat u ‘beleid wilt laten ontwikkelen met betrekking tot internationale samenwerking en de gemeentelijke rol in deze wilt bezien’.

We hopen dat deze notitie u nieuw of meer inzicht verschaft over wat de gemeente Aalten kan doen, waarom zij dat doet, waarom bepaalde contacten en initiatieven stoppen en waarom andere opgepakt worden dan wel uitgebreid of versterkt worden.

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord

- 0. Samenvatting en aanbevelingen**
 - 0.1 Samenvatting**
 - 0.2 Aanbevelingen**
- 1. Inleiding**
- 2. Doelstelling en uitgangspunten**
 - 2.1 Doelstelling**
 - 2.2 Uitgangspunten**
- 3. Internationale Samenwerking voor Aalten**
 - 3.1 Algemeen**
 - 3.2 Achtergrond en historie**
 - 3.3 Missie**
 - 3.4 Doelstelling en uitgangspunten**
 - 3.4.1 Doelstelling**
 - 3.4.2 Uitgangspunten**
 - 3.4 Motieven**
 - 3.5 Ambities**
- 4. Contouren (nieuw) beleid**
 - 4.1 Inleiding**
 - 4.2 Gemeenten waarmee een vriendschapsverdrag / jumelage is aangegaan**
 - 4.2.1 Vriendschapsverdrag met de gemeente Szubin (Polen)**
 - 4.2.2 Vriendschapsverdrag met de gemeente Swidnik (Polen)**
 - 4.2.3 Vriendschapsverdrag met de Stadt Neuenrade (Duitsland –Sauerland)**
 - 4.3 Gemeenten waarmee functioneel wordt samengewerkt (Duitse buurgemeenten)**
 - 4.4 Situaties waarbij in internationaal verband een inspanningsverplichting is aangegaan (Logo East Programma)**
 - 4.5 Inspanningsverplichting Millenniumdoelen**
 - 4.6 Euregio**
 - 4.7 Overig**
- 5. Bijlagen**
 - I. Aaltense ontwikkelingsprojecten in de wereld (Mondi-Aalten) - bijlage I**
 - II. Gemeente Aalten-Stadt Bocholt : Internationale Samenwerking in de dagelijkse praktijk – bijlage II**
 - III. Projecten Roemenie – bijlage III**

Bronnen:
Website Millenniumgemeente 2000 -2015
Delfts Internationaal beleid in perspectief
Internationale samenwerking : Leiden in de wereld
Notulen raadsvergadering 11-12-2007 (uitkomsten kerntakendiscussie)

0. Samenvatting en aanbevelingen

0.1. Samenvatting

Internationale samenwerking wordt lokaal breed gedragen door de politieke partijen. Na de kerntakendiscussie is het moment gekomen om kritisch te bekijken wat we hebben en doen aan contacten en relaties, wat die betekenen, of we die in stand moeten en kunnen houden en versterken dan wel dat we sommige contacten en of relaties willen beëindigen.

Aalten wil internationale samenwerking in nieuw perspectief zetten. Dit wordt gedragen door een duidelijke visie: Aalten wil een gemeente zijn die goede contacten wil onderhouden zowel dichtbij als verder weg met organisaties en mensen. Het creëren en behouden van draagvlak en betrokkenheid vanuit de politiek en burgerij is hierbij van essentieel belang.

Er gebeurde en gebeurt uiteraard al het een ander aan activiteiten in de gemeente Aalten door particulier initiatief, de gemeente zelf en ook in de onderlinge samenwerking.

De relatie met Duitse buurgemeenten – met name die met de Stadt Bocholt - is van belang. Op velerlei terreinen vindt immers samenwerking plaats.

Ook de relaties met Neuenrade en Swidnik zijn waardevol maar deze relaties worden in deze nota in een nieuw perspectief geplaatst.

De gemeente participeert sinds enkele jaren in het VNG programma Logo East. Het gaat om het versterken van het lokale bestuur in Oost Europese landen. Aalten heeft hierin een samenwerkingsrelatie met het district Salaj in Roemenië. Een eerste project is succesvol afgesloten. Logo East II is per 1 juli 2009 afgesloten.

In september 2000 hebben 191 landen, aangesloten bij de VN, de acht Millenniumdoelen ondertekend. Deze doelen moeten in 2015 zijn gehaald.

In het besef dat je als gemeente niet alles kunt en dat je bereikbare doelen moet stellen, kiest de gemeente Aalten er momenteel voor het bestaande inkoopbeleid te continueren alsmede de Stichting Mondid-Aalten te blijven ondersteunen. Deze relatie wordt per collegeperiode opnieuw bezien.

0.2. Aanbevelingen

- Akkoord gaan met de doelstelling (zie hoofdstuk 2.1).
- Vriendschapsverdrag met de gemeente Szubin afbouwen. (zie hoofdstuk 4.2.1).
- Vriendschapsverdrag met de gemeente Swidnik afbouwen. (zie hoofdstuk 4.2.2).
- Partnerschap met Neuenrade: de rol van de gemeente afbouwen en het partnerschap 'terugleggen in de samenleving'. (zie hoofdstuk 4.2.3.).
- Relatie met de buurgemeenten Stadt Bocholt continueren en waar nodig bijsturen.(zie hoofdstuk 4.3
- Relatie met de Stadt Isselburg is niet structureel. Indien van belang projectmatige samenwerking zoeken(zie hoofdstuk 4.3).
- Relatie met de Stadt Borken is niet structureel. De jaarlijkse bejaardenuitwisseling na 2009 financieel over laten aan het particulier initiatief (zie hoofdstuk 4.3).
- Logo East II programma is volgens contract per 1 juli 2009 afgerond. Daarmee houdt in de loop van 2009 de rol van de gemeente op (zie hoofdstuk 4.4).
- De gemeente Aalten wordt geen millenniumgemeente. Overigens wel inkoopbeleid op basis van nota "Duurzaam inkopen Achterhoekse gemeenten" continueren alsmede de Stichting Mondid-Aalten jaarlijks blijven subsidiëren. Overigens deze relatie per collegeperiode evalueren (zie hoofdstuk 4.5).
- Het blijven ondersteunen van de Stichting Mondiaalten en per collegeperiode de relaties evalueren (zie hoofdstuk 4 en 5.5.)

- Voldoende kennis en toegang hebben en houden tot (Europese) subsidieprogramma's alsmede het versterken van het vermogen van de gemeente om internationale activiteiten te onderhouden. Op ambtelijk- en bestuurlijk niveau betekent dit voldoende kennis, betrokkenheid en capaciteit. (zie hoofdstuk 4.6)
- Binnen de kaders van de Regio Achterhoek nieuwe stijl de relatie met de Euregio handhaven. (zie hoofdstuk 4.6).
- Ten behoeve van het totale beleid overwegen een klankbordgroep te installeren van particulieren en overheid die periodiek het beleid evalueert.
Deze klankbordgroep kan dan een belangrijke rol spelen bij het organiseren van activiteiten / uitwisselingen op sociaal, cultureel en economisch gebied met de partners over de grens.
Eens per collegeperiode de relaties met de partnergemeenten en andere partners evalueren. (zie hoofdstuk 4.7)
- Overwegen om een speciale contactfunctionaris voor de buitenlandse betrekkingen aan te stellen. (zie hoofdstuk 4.7)
- In de herijking van de contacten, naast het sociaal/culturele belang ook het economisch belang laten meewegen. Daarbij bedrijven uit Aalten laten participeren.
Gemeentelijke bedrijfscontactfunctionaris kan hierbij een rol van intermediair vervullen. (zie hoofdstuk 4.7)

1. Inleiding

Een van de speerpunten vanuit de kerntakendiscussie is 'beleid laten ontwikkelen met betrekking tot internationale samenwerking en de gemeentelijke rol in deze bezien'. Uit dit speerpunt moet niet de conclusie worden getrokken, dat Aalten tot nu toe niet actief is geweest op het gebied van internationale samenwerking. In de onderstaande nota zult u daarvan diverse voorbeelden aantreffen.

Het is nu, na de kerntakendiscussie, wel het moment om de visie van de gemeente Aalten in deze aan het papier toe te vertrouwen.

Het onderwerp wordt op lokaal niveau breed gedragen door de diverse politieke partijen getuige onderstaande citaten uit de partijprogramma's en het raadsverslag van de uitkomsten van de kerntakendiscussie.

- De gemeente moet actief zijn voor de Euregio en faciliterend optreden voor particulier initiatief voor een brede internationale samenwerking.
- Het is belangrijk dat projectmatig wordt samengewerkt met de Duitse buurgemeenten. Er moet projectmatige ondersteuning worden geboden aan verenigingen die internationale contacten hebben. De doelen van het project moeten een praktisch nut hebben en het project kan worden stopgezet zodra de doelen zijn bereikt.
- De internationale contacten van Aalten moeten voorlopig zeker gehandhaafd blijven. In deze raadsperiode moeten we wél bekijken hoe we daar in de toekomst verder mee om zullen gaan.
- De bestaande internationale adviescommissie moet worden gehandhaafd.
- Het vele goede voor Aalten blijft tenminste behouden en wordt zo mogelijk uitgebreid; hierbij denken wij in het bijzonder aan de internationale contacten en samenwerking.
- De gemeente moet oog hebben voor de belangen van mensen in de rest van de wereld. Het onderhouden van stedenbanden met plaatsen in Oost-Europa en de derde wereld is een concrete manier om vorm te geven aan internationale samenwerking.

In een wereld die kleiner wordt, globaliseert, is het onderhouden van internationale contacten een welhaast vanzelfsprekende activiteit. Op nationaal niveau kennen we een ministerie van ontwikkelingssamenwerking, waarmee aangegeven wordt dat Nederland er aan hecht andere landen en regio's in hun ontwikkeling te ondersteunen. En niet alleen, hoewel belangrijk, omdat het een morele plicht is anderen te helpen, maar ook omdat we als land er economisch belang bij hebben dat het met andere landen beter gaat. In dit verband is het ook zaak uitdrukkelijk in te gaan op de Millenniumdoelen. In 2000 hebben de wereldleiders afgesproken gezamenlijk te vechten tegen armoede en honger, verbetering van gezondheidszorg enzovoort. In deze nota zullen de Millenniumdoelen dan ook aan de orde komen.

Hoe kan internationale samenwerking voor een gemeente als Aalten eruit zien? Het is hierbij van belang om bereikbare doelen te stellen. Burgers zijn soms al jarenlang actief in het onderhouden van internationale contacten. Een gemeente die laat zien dat zij daarin een voorbeeldfunctie wil vervullen, stimuleert een ieder, binnen en buiten de gemeentelijke overheid, om door te gaan met activiteiten en om nieuwe te ontwikkelen.

2. Doelstelling en uitgangspunten

2.1. Doelstelling

De gemeente Aalten streeft ernaar een evenwichtig beleid met betrekking tot internationale samenwerking uit te voeren. Dit in nauwe samenwerking en afstemming met het particuliere initiatief, waarbij de gemeente Aalten een voorbeeldfunctie wil vervullen. Het gaat hierbij om het onderhouden en ontwikkelen van internationale contacten, het informeren van de Aaltense bevolking over allerlei onderwerpen omtrent Internationale Samenwerking en het betrekken van de Aaltense bevolking bij allerlei initiatieven hierover.

2.2. Uitgangspunten

- Creëren en behouden van draagvlak en betrokkenheid zowel vanuit de politiek als vanuit de samenleving.
- Aalten wil uitstralen dat zij over grenzen kan en wil kijken.
- Aalten hecht eraan om de banden die er zijn met partners in het buitenland, waar mogelijk, te handhaven en te versterken.
- De omvang en intensiteit van de contacten verhoudt zich tot het politieke en ambtelijke vermogen van de gemeente Aalten.
- De nadruk bij de internationale contacten ligt bij de overdracht van kennis en versterking van het lokale bestuur en het kennisnemen van de diversiteit aan culturen.

3. Internationale Samenwerking voor Aalten

3.1. Algemeen

Om het bovenstaande in het juiste perspectief te kunnen zien, moeten we iets zeggen over de (Aaltense) historie, over wat ons voor ogen staat bij internationale samenwerking, welke mogelijkheden we hebben en 'waar we voor willen gaan'.

In dit hoofdstuk wordt daarom ingegaan op de achtergrond en historie, missie, doelstelling en ambities van Aalten. Tevens wordt aangegeven welke motieven daarbij een rol kunnen spelen.

3.2. Achtergrond en historie

We staan niet alleen in de wereld. Internationale samenwerking kent vele kanten. Een van de belangrijkste is bewustwording en die begint bij de burgers zelf. Maar je kunt ook concreet wat doen. De lokale overheid heeft hierin een voorbeeldfunctie en dat wat zij aan burgers wil vertellen, moet zij zelf uitstralen. Daarbij is het nastreven van duurzame relaties van essentiële waarde en de gemeente laat zich in haar politiek, maatschappelijk en economisch handelen daardoor leiden. Een grensgemeente, zoals elke gemeente de kleinste staatkundige organisatie, is alleen al door haar ligging een Europese gemeente, waarin de geschiedenis samenkomt en van waaruit ook impulsen gegeven kunnen worden aan een nieuw, welvarend en toekomstgericht Europa. Aalten is zo'n gemeente.

Aalten en Dinxperlo (als oude grensgemeenten) zijn zich dat ook bewust geweest¹. Beide gingen, min of meer, officiële relaties aan, waarbij vooral de ligging van Dinxperlo-Suderwick een markant punt vormde. In de nieuwe gemeente Aalten dient de relatie van de grensgemeente Aalten opnieuw geformuleerd te worden. Deze formulering is noodzakelijk, niet alleen in het kader van de kerntakendiscussie, maar ook omdat er zich tendensen in onze samenleving voordoen, die de bizarre geschiedenis van Europa en zijn conflicten dreigen te vergeten en die propageren alleen het eigen erf te willen koesteren. Bovendien is Europa niet alleen de Euro noch Brussel. Europa houdt mede in het aangaan van relaties met andere culturen, ontmoetingen tussen mensen, kennisoverdracht waar dat nodig is en ook het open gesprek over de sluimerende wonden uit het verleden die onderhuids nog vaak aanwezig zijn. Dat laatste is ook in Oost-Europa met zijn mengeling van etniciteit binnen staatsgrenzen en de daarmee samenhangende pijnlijke geschiedenis vaak het geval.

Aalten bezit een belangrijk educatief centrum, waarin jong en oud leren over 'keuzes maken' nu, tegen de achtergrond van het verleden. Het Markt 12 Museum² past binnen de missie die een grensgemeente zich kan stellen. Maar ook het Grenslandmuseum³ te Dinxperlo verricht een educatieve taak in het expliciteren van de geschiedenis van de grens en de daarmee samenhangende problematiek in het verleden. Beide musea zijn onderdeel van de Aaltense Musea. Vooroordelen, gevolgd door de verdere ernstige stadia van afstoting en afwijzing, markeren dus de Europese geschiedenis.

In de periode van de koude oorlog (1945-1989), toen ons werelddeel verdeeld was door het ijzeren gordijn, zag West-Europa uit naar de dag, dat het oosten bevrijd zou zijn van de communistische dictaturen. Na de omwentelingen in 1989 gingen er golven van sympathie uit naar Oost-Europa. Ook vanuit Aalten-Dinxperlo. Het valt niet te ontkennen, dat dit meeleven gekanteld is, mede omdat een aantal voormalige "Oostbloklanden" inmiddels lid van de Europese Unie is

¹ Bij de fusie tussen beide gemeenten werd in het strategische beleidsplan de Europese dimensie geformuleerd en vastgesteld.

² Een aantal educatieve programma's voor basisscholen en scholen voor VO, zowel Duitse als Nederlandse scholen. En: Het samenwerkingsproject tussen het Markt 12 Museum en de Polizeiwache Dinxperlo: 'Nur Mut', Entscheidungen treffen. Het educatieve project 'Meer snaren vormen een akkoord' gefinancierd door het ministerie van VWS.

³ Ook het Grenslandmuseum beschikt over een aantal educatieve programma's die handelen over de consequenties van de grens voor mensen.

geworden. Vooroordelen over Oost-Europeanen worden thans uitgesproken, waarbij vergeten wordt dat zij aan de naoorlogse ontwikkeling, zoals wij die meemaakten mede door de Marshallhulp⁴, eerst na 1989 konden beginnen. De verhoudingen met Duitsland (binnen het Euregiogebied) zijn aanmerkelijk verbeterd. De Euregio is een initiatief van de EU, waarin fondsen⁵ het mogelijk maken elkaar aan de hand van culturele uitwisseling te leren kennen.

3.3. Missie

De missie zegt iets over het waarom we bestaan. Als we dit betrekken op de gemeente en internationale samenwerking, dan moeten we iets zeggen waarom we ons als gemeente daarmee bemoeien en waarom we in dat kader wat willen betekenen.

Onze missie: Aalten wil een bijdrage leveren aan Internationale Samenwerking.

Daarbij wil Aalten, in een globaliserende wereld, een gemeente zijn die goede contacten wil onderhouden / uitbouwen zowel dichtbij als verder weg met organisaties en mensen. Dit teneinde levensomstandigheden te verbeteren en ontwikkelingen te stimuleren. Daartoe wil zij structureel menskracht, geld en ideeën inzetten.

Aalten heeft zich er altijd op voorgestaan, dat zij internationale contacten van groot belang acht. Aalten is een grensgemeente, hetgeen bijna vanzelfsprekend die contacten tot stand deed/doet komen met Duitse buurgemeenten. Verder geven de al jarenlang bestaande banden met Swidnik(Polen), Neuenrade (Duitsland) - dit jaar 25 jaar - en Sălaj(Roemenië) aan, dat Aalten niet alleen dichtbij over de grens kijkt, maar ook met mensen verder weg een goed contact kan en wil onderhouden. Dat geldt overigens niet alleen voor de gemeente zelf maar zeker ook voor haar burgers, die op verschillende manieren zich inzetten en contacten onderhouden met mensen in andere landen. In een Europa dat opener en dus wijder wordt, is dat een goede zaak. Hoe mensen elders met onderwerpen en problemen omgaan, hoe ze er tegenaan kijken en hoe ze problemen oplossen, kan ook weer een spiegel voor onszelf zijn.

3.4. Doelstelling en uitgangspunten

3.4.1. Doelstelling

De gemeente Aalten streeft ernaar een evenwichtig beleid met betrekking tot internationale samenwerking uit te voeren. Dit in nauwe samenwerking en afstemming met het particuliere initiatief, waarbij de gemeente Aalten een voorbeeldfunctie wil vervullen. Het gaat hierbij om het onderhouden en ontwikkelen van internationale contacten, het informeren van de Aaltense bevolking over allerlei onderwerpen met betrekking tot internationale samenwerking en het betrekken van de Aaltense bevolking hierbij.

3.4.2. Uitgangspunten

- Creëren en behouden van draagvlak en betrokkenheid zowel vanuit de politiek als vanuit de samenleving.
- Aalten wil uitstralen dat zij over (lands)grenzen kan en wil kijken.
- Aalten hecht eraan om banden die er zijn met partners in het buitenland te handhaven en waar mogelijk te versterken, mits er sprake is van wederzijds belang en duurzame inbreng.
- De omvang en intensiteit van de contacten verhoudt zich tot het politieke en ambtelijke vermogen van de gemeente Aalten.

⁴ Het Marshallplan was een omvangrijk materieel hulpplan aan West-Europa.. Het initiatief kwam van de Amerikaanse minister van Buitenlandse Zaken, George C. Marshall. Het programma trad in volle omvang drie jaar na Wereldoorlog II in werking.

⁵ bijv. het Mozerfonds en het Intereg IV A programma.

- De nadruk bij de internationale contacten ligt bij de overdracht van kennis en versterking van het lokale bestuur en het kennisnemen van de diversiteit aan culturen.

3.5. Motieven

Om aan te geven wat we willen als gemeente, is het goed om in ogenschouw te nemen, welke motieven er (kunnen) zijn om internationaal actief te zijn. Er zijn hierbij vijf invalshoeken te onderscheiden:

- **Het ideële motief:** het vraaggericht bijdragen aan ontwikkelingssamenwerking, armoedebestrijding, democratische en bestuurlijke ontwikkeling op lokaal niveau en dergelijke; initiatieven van burgers spelen hierbij een grote rol (aanbeveling 1, 2, 3, 10).
- **Het economische motief:** versterking van de eigen concurrentiepositie en de lokale economie door goede handelsrelaties met bedrijven in andere landen (Aanbeveling 3,4, 5, 8, 12).
- **Het bestuurlijk-organisatorisch motief:** het gebruiken van internationale contacten om te zoeken naar kennis en 'best practices' in het buitenland t.b.v. het functioneren van de eigen bestuurlijk/ambtelijke organisatie en de publieke dienstverlening (Aanbeveling 2,3, 4).
- **Het sociale cohesie motief:** de samenhang in de gemeente bevorderen door actief in te zetten op relaties met herkomstlanden van allochtone inwoners; dit motief geldt uiteraard meer voor grotere steden.
- **Het motief van de duurzame ontwikkeling:** duurzaamheid heeft een sterk internationaal karakter; bijv. de milieuproblematiek is grensoverschrijdend, dus ook de aanpak is/wordt grensoverschrijdend georganiseerd (Aanbeveling 1, 2, 3, 4, 5, 10).

Al deze motieven, wellicht niet in gelijke mate, spelen wel een rol voor een gemeente om aan internationale samenwerking te doen, zo ook voor Aalten.

3.6. Ambities

Als je in internationale samenwerking spreekt over ambitie, dan kan dat niet enkel worden beschouwd vanuit het perspectief van de gemeente, maar ook vanuit die van de partners over de grens en de mate waarin zij bereid zijn banden te onderhouden, gezamenlijke plannen te ontwikkelen en uit te voeren. Alleen vanuit die basis kan internationale samenwerking succesvol zijn.

Zo is er al vele decennia lang sprake van een intensieve- maar vooral ook praktische vorm van samenwerking tussen de Stadt Bocholt, met name vanuit het dorp Suderwick en Dinxperlo. De plaatsen Dinxperlo en Suderwick vormen immers een sociaal culturele en economische eenheid en juist vanwege die speciale relatie zijn er in de loop der jaren vele vormen van samenwerking tot stand gekomen. In bepaalde gevallen dateert deze samenwerking al van voor de 2^e wereldoorlog. In bijlage II getiteld "Gemeente Aalten - Stadt Bocholt : Internationale Samenwerking in de dagelijkse praktijk" is een uitvoerige opsomming gegeven van diverse vormen van Duits-Nederlandse samenwerking.

4. Contouren van (nieuw) beleid

4.1. Inleiding

Zoals hiervoor al is opgemerkt heeft de raad op 11 december 2007 de discussie afgerond over de kerntakendiscussie.

Een onderdeel van deze discussie – binnen de werkgroep bestuur – was de kerntaak Internationale samenwerking.

Daarbij werden de navolgende aanbevelingen gedaan:

- beleid te laten ontwikkelen met betrekking tot internationale samenwerking;
- gemeentelijke rol in deze bezien.

Voorts werd aandacht gevraagd voor:

- de realisering van de millenniumdoelen;
- samenwerking met Duitse buurgemeenten (met name de Stadt Bocholt);
- samenwerking in Euregionaal verband;
- het ondersteunen van particuliere initiatieven voor brede internationale samenwerking waarbij de gemeentelijke rol bovenal faciliterend van aard zou moeten zijn.

Op basis van de bestaande situatie en de hiervoor genoemde aanbevelingen kunnen de buitenlandse contacten momenteel in een aantal categorieën worden gerangschikt te weten:

1. gemeenten waarmee een formeel vriendschapsverdrag of partnerschap is aangegaan;
2. gemeenten waarmee functioneel wordt samengewerkt;
3. situaties waarbij in internationaal verband een inspanningsverplichting is aangegaan;
4. inspanningsverplichtingen met betrekking tot de Millenniumdoelstellingen;
5. overige situaties zoals de Euregio.

Hierna wordt ingegaan op diverse onderdelen van het (nieuwe) beleid waarbij per onderdeel nader zal worden ingegaan op de huidige status, de bestaande contacten en de motivering waarom deze contacten al dan niet in stand moeten blijven.

4.2. Gemeenten waarmee een formeel vriendschapsverdrag of jumelage is aangegaan.

In het verleden zijn er twee formele vriendschapsverdragen en één jumelage aangegaan door de voormalige gemeenten Aalten en Dinxperlo te weten:

- een vriendschapsverdrag met de gemeente **Szubin** (Polen);
- een vriendschapsverdrag met de gemeente **Swidnik** (Polen);
- een jumelage met de gemeente **Neuenrade** (Duitsland).

Op de ontstaansgeschiedenis van deze betrekkingen wordt vervolgens nader ingegaan en tevens worden aanbevelingen gedaan hoe hier verder mee om te gaan.

4.2.1 Vriendschapsverdrag met de gemeente Szubin (Polen).

Status.

Op 14 mei 1988 is de voormalige gemeente Dinxperlo een vriendschapsverdrag aangegaan met de Poolse gemeente Szubin. Vanaf die tijd hebben er over en weer op verschillend niveau bestuurlijke- en maatschappelijke uitwisselingen plaatsgevonden. De zogenaamde “Vriendenkring Szubin” was de grote motor achter dit initiatief en er zijn in het verleden diverse acties gehouden om inwoners en organisaties in Szubin daadwerkelijk te helpen. Zo is destijds bijvoorbeeld het verzorgingsniveau van het ziekenhuis in Szubin door het beschikbaar stellen van diverse goederen op een aanzienlijk hoger niveau gebracht.

Met ingang van 1 januari 2003 wordt er geen bedrag per inwoner (was € 0,41 per inwoner) meer beschikbaar gesteld. Alhoewel het vriendschapsverdrag in formele zin nooit is opgezegd, heeft ze al jarenlang géén enkele praktische betekenis meer.

(Bestaande) contacten.

Al jaren – vanaf 2003 - worden er in georganiseerde vorm door bijvoorbeeld de voormalige “Vriendenkring Szubin” géén contacten meer onderhouden met de gemeente Szubin. Op individuele basis bestaan er nog wel enkele – persoonlijke – contacten.

Motivering al dan niet aanhouden contact.

Omdat er al jarenlang géén – structurele - activiteiten meer worden ondernomen, het vriendschapsverdrag met de gemeente Szubin afbouwen.

4.2.2 Vriendschapsverdrag met de gemeente Swidnik (Polen).

Status.

Op 12 september 1998 is het vriendschapsverdrag getekend tussen de gemeente Swidnik en de toenmalige gemeente Aalten. De gemeenteraad van Aalten heeft dit vriendschapsverdrag op 15 september 1998, nr. 131 bekrachtigd.

Szubin is gelegen in het oosten van Polen in de provincie Lublin, niet ver gelegen van de stad Lublin. De provincie Lublin grenst aan Oekraïne.

Het toeval wil dat de provincie Gelderland een jumelage heeft met de provincie Lublin.

In 1998 is tussen beide gemeenten afgesproken, dat men zich zal inspannen om organisaties, instellingen en verenigingen uit beide gemeenten met elkaar in contact te brengen.

(Bestaande) contacten.

In het verleden bestonden er intensieve contacten tussen met name de zorginstelling Estinea, voorheen Stichting Tehuizen Dagverblijven Aalten (STD-Aalten) en de Stichting De Woonplaats. Met name de zorginstelling Estinea – als rechtsopvolger van de STD-Aalten - heeft in Swidnik een drietal tehuizen laten bouwen voor mensen met een verstandelijke beperking. Destijds golden deze tehuizen als “pilot project” voor de Poolse overheid op het gebied van zorg aan mensen met een verstandelijke beperking.

Ook op bestuurlijk niveau (gemeentebestuur en gemeenteraad) vonden er in het verleden incidenteel uitwisselingen plaats, maar de laatste jaren is hiervan nauwelijks sprake meer. Ook hier geldt dat het contact met de gemeente Swidnik praktisch gesproken zijn betekenis heeft verloren.

Wel zijn de initiatieven op zorggebied als voorbeeld gebruikt voor het Logo East II project in Roemenie en is er in april 2007 – met een Roemeense delegatie – laatstelijk nog een bezoek gebracht aan Swidnik.

Motiveren al dan niet aanhouden contact.

Iets meer dan 10 jaar bestaat er nu een vriendschapsverdrag met de gemeente Swidnik. De laatste jaren vanaf de herindeling per 1-1-2005 zijn er niet of nauwelijks - structurele - activiteiten meer ondernomen met Swidnik. In praktische zin is de afstand daarbij natuurlijk ook debet aan. De contacten tussen Swidnik en Aalten zijn beperkt gebleven tot een enkel bezoek op bestuurlijk niveau. Contacten tussen inwoners van beide plaatsen onderling zijn er niet of nauwelijks. Omdat er al geruime tijd géén – structurele - activiteiten meer worden ondernomen, het vriendschapsverdrag met de gemeente Swidnik afbouwen.

4.2.3 Partnerschap met de Stadt Neuenrade (Duitsland – Sauerland).

Status.

Reeds op 29 maart 1984 heeft de gemeenteraad van de voormalige gemeente Dinxperlo besloten tot het aangaan van een partnerschap (jumelage) met de Stadt Neuenrade. Op 5 april 1985 is dit partnerschap bevestigd in een gezamenlijke vergadering van de gemeenteraden van de Stadt Neuenrade en Dinxperlo. Door de jaren heen hebben er zowel op bestuurlijk niveau maar ook anderszins diverse uitwisselingen op maatschappelijk, cultureel, sportief en bestuurlijk niveau plaatsgevonden. Heden te dage bestaan er tussen vele burgers uit Dinxperlo en de Stadt Neuenrade nog steeds vele goede- en vriendschappelijke relaties.

Na de per 1 januari 2005 gerealiseerde gemeentelijke herindeling is dit partnerschap door de gemeenteraad van Aalten op 28 juni 2005 herbevestigd. De beide burgemeesters hebben tijdens de viering van het 650 jarig bestaan van de Stadt Neuenrade op 3 juli 2005 een document ondertekend waardoor de reeds lang bestaande partnerschap opnieuw werd bekrachtigd en gecontinueerd.

Tijdens deze feestelijke viering heeft onder andere het fanfarekorps "Psalm 150" een concert gegeven en is de schutterij "Eendracht Maakt Macht" aanwezig geweest in de historische optocht. Dit jaar – 2009 – is er sprake van het 25 jarig bestaan van dit partnerschap.

Bestaande contacten.

Nog steeds bestaan er vele goede contacten tussen burgers en verenigingen (VVV - Dinxperlo, VVNF. Sociaal Cultureel Werk) uit Dinxperlo en de Stadt Neuenrade.

Ook bestuurlijk zijn er jaarlijks over en weer diverse contacten tijdens bepaalde festiviteiten zoals "Gertrudchen" in Neuenrade en de Gondelvaart in Bredevoort.

Op 3 en 4 september 2008 is er een bestuurlijke vertegenwoordiging op bezoek geweest bij de Stadt Neuenrade. Daarbij waren ook nadrukkelijk aanwezig de beleidsmedewerkers van het team toerisme.

Motiveren al dan niet aanhouden contact.

Hoewel deze relatie in 2005 is herbevestigd, opnieuw beoordelen en nagaan wat de Stadt Neuenrade en de gemeente Aalten samenbindt. Hierbij als uitgangspunt nemen dat de rol van de gemeente Aalten wordt afgebouwd en dat het partnerschap wordt 'teruggelegd in de samenleving'. Samenwerking wordt gezocht en gevonden met belangengroepen in de Dinxperlose samenleving

4.3 Gemeenten waarmee (internationaal) functioneel wordt samengewerkt.

Stadt Bocholt.

Status.

"Een goede buur is beter dan een verre vriend" is een spreekwoord dat veelvuldig wordt gebruikt. Dat geldt ook in een relatie indien "buren" aan de overzijde van de grens – lees Duitsland - liggen. Gedoeld wordt hier op de Duitse buurgemeenten die grenzen aan het grondgebied van de gemeente Aalten, te weten de Stadt Bocholt en Isselburg.

De Stadt Bocholt grenst niet alleen voor een belangrijk deel aan de gemeente Aalten maar verdient zeker ook, voor zover het de geografische, sociologische en economische verbondenheid tussen Dinxperlo en Suderwick (Stadt Bocholt) betreft, een bijzondere benadering.

Door de gemeenteraad van Aalten heeft deze bijzondere positie inmiddels ook erkenning gekregen doordat bij raadsbesluit van 17 mei 2005, nr. 54 de al sedert 14 december 2000 bestaande internationale adviescommissie een hernieuwde invulling heeft gekregen.

In de verordening, regelende de taken, bevoegdheden en samenstelling van de internationale adviescommissie tussen de Stadt Bocholt en gemeente Aalten, is de werkwijze van deze commissie nader uitgewerkt.

De commissie vergadert als regel tweemaal per jaar.

Mede door het bestaan van de commissie zijn er in de loop der tijd belangrijke successen geboekt. Te denken valt onder andere aan het opheffen van de grensblokkades tijdens de MKZ-crisis, de rol in de verbetering van het grensoverschrijdend ambulancevervoer en het mede uit toeristisch/recreatief oogpunt weer beter zichtbaar maken van de rijksgrens tussen Dinxperlo en Suderwick.

Voorts is het in zijn algemeenheid goed, dat er op bestuurlijk niveau – via de adviesfunctie van de commissie – een politiek platform is waar men grensoverschrijdende aspecten met elkaar kan bespreken.

Een aspect waaraan ook aandacht zou moeten worden geschonken is de zogenaamde Stammtisch.

Periodiek - 1 keer per kwartaal - komen geïnteresseerde burgers uit de Stadt Bocholt, Dinxperlo en Aalten bij elkaar om thematisch met elkaar een onderwerp of probleemstelling te bespreken.

De Volkshochschule Bocholt-Rhede-Isselburg organiseert al vanaf 1989 in nauwe samenwerking met de Stadt Bocholt en de gemeente Aalten (voorheen Dinxperlo) deze periodieke bijeenkomsten. Op 12 november 2008 is er een Stammtisch gehouden in de grensoverschrijdende brugverbinding over de Heelweg. Als voorbeeldfunctie zou overwogen kunnen worden van deze locatie –als regel - een vaste vergaderlocatie te maken. Van de zijde van het Europa project / Bultenhaus staat men hier positief tegenover.

Op welke manier kan “Europa” nog beter worden gepromoot.

Motiveren al dan niet aanhouden contact.

Ter bevestiging van de al jaren lang bestaande goede contacten tussen de gemeente Aalten en de Stadt Bocholt en mede gezien de uitkomsten van de gehouden kerntakendiscussie de bestaande relatie met de Stadt Bocholt continueren en waar nodig bijsturen.

Isselburg

Status

Met de Stadt Isselburg bestaat er geen structurele relatie. Indien van belang, zou een projectmatige samenwerking kunnen worden onderhouden. _

Stadt Borken

Status.

Met de Stadt Borken – die overigens niet grenst aan de gemeente Aalten – bestaat al sinds 1977 een uitwisseling van senioren. Deze uitwisseling wordt door de deelnemers hoog gewaardeerd en wordt jaarlijks wisselend gehouden in Aalten en Borken.

De 31^e uitwisseling in Borken was in 2008 een groot succes en hieraan namen circa 150 senioren deel. In 2009 wordt de uitwisseling weer in Aalten gehouden. In de gemeentebegroting is hiervoor onder de post overige subsidies een subsidie opgenomen van € 4.000,--. Gezien het belang dat er moet worden gehecht aan deze reeds jarenlang bestaande traditie deze seniorenuitwisseling handhaven. Het voorstel is evenwel om deze uitwisseling na 2009 ook financieel over te laten aan het particulier initiatief.

In het verleden – 2003 en 2004 - zijn er door de gemeenteraden van Borken en de (voormalige) gemeente Aalten over en weer ook nog wel eens werkbezoeken gebracht. Dit waren incidentele bezoeken. Er bestaat onvoldoende aanleiding de relatie met de Stadt Borken vanuit de gemeente Aalten na 2009 voort te zetten.

Motiveren al dan niet aanhouden contact

Met de Stadt Borken bestaat geen structurele relatie.

Seniorenuitwisseling na 2009 overlaten aan het particulier initiatief.(zie hoofdstuk 4.3).

4.4 Situaties waarbij in internationaal verband een inspanningsverplichting is aangegaan. Logo East Programma.

De Vereniging Nederlandse Gemeenten stimuleert contacten tussen lokale overheden in Nederland en in Midden- en Oost-Europa, ter versterking van het lokale bestuur daar. Omdat er al jarenlang contacten bestonden tussen burgers uit Aalten en de gemeente Cuzaplac in het district Salaj in Noord-West Roemenië, kwam het verzoek van VNG aan de gemeente Aalten om als partner te dienen in het zg. Logo(Local Government) East Programma.

Logo East I is inmiddels afgerond. Dit project had tot doel om het interne management op districtsniveau te versterken, waarvan de resultaten waren: een getrainde staf (van beleidsambtenaren) op het gebied van intern- en projectmanagement, met kennis en vaardigheden op het gebied van publiek-private samenwerking, die in staat is goed te communiceren met partners in de zorgsector en die toegang heeft tot EU-programma's en -fondsen en daartoe voorstellen kan schrijven.

Logo East II is officieel gestart op 1 januari 2008 en op 1 juli 2009 formeel afgelopen. Dit project had tot doel om managementvermogen van een psychiatrisch centrum (ressortterend onder het

district) en van het departement van Sociale Zaken van het district Salaj te versterken. Daarbij moest een heldere visie worden ontwikkeld over zorg voor mensen met psychiatrische stoornissen. Het management en de staf die deze zorg moeten bieden, moesten worden getraind en er moest een goed indicatiesysteem worden ontwikkeld. De Roemeense maatschappij moest meer betrokken worden bij psychiatrische zorg onder andere door meer inzet van vrijwilligers. Daarmee houdt in de loop van 2009 de rol van de gemeente op.

Motiveren verdere voortgang.

Logo East II is inmiddels volgens contract formeel op 1 juli 2009 afgerond. Hiermee houdt in de loop van het jaar 2009 de rol van de gemeente op.

4.5 Millenniumdoelstellingen.

In september 2000 hebben 191 landen, aangesloten bij de VN, de acht Millenniumdoelen ondertekend. Deze doelen moeten in 2015 zijn gehaald.

In het besef dat je als gemeente niet alles kunt en dat je bereikbare doelen moet stellen wordt momenteel geen actieve bijdrage geleverd aan de realisering van de millenniumdoelen. Overigens is het zo, dat het college van burgemeester en wethouders in het voorjaar van 2009 de nota "Duurzaam inkopen Achterhoekse gemeenten" heeft vastgesteld en tevens de intentieverklaring van Senter Novem (agentschap van het Ministerie van Economische Zaken) heeft ondertekend.

Ook worden via een jaarlijks te verstrekken subsidie aan Mondri-Aalten de Millenniumdoelen op indirecte wijze gesteund.

Motiveren verdere voortgang.

Bestaande inkoopbeleid continueren alsmede de Stichting Mondri-Aalten blijven ondersteunen en per collegeperiode de relatie evalueren.

4.6 Euregio.

Al een halve eeuw werkt de Euregio aan opbouw en versterking van zgn. grensoverschrijdende structuren in het Duits- Nederlands grensgebied.

EUREGIO streeft ernaar om kansen voor burgers, bedrijven, organisaties en aangesloten gemeenten in het werkgebied aan weerszijden van de grens grensoverschrijdend te verruimen, de welvaart en het welzijn in het grensgebied te vergroten en het wederzijdse begrip te bevorderen. De Europese Unie kent subsidieprogramma's die de grensoverschrijdende samenwerking bevorderen.

Op 7 juli 2008 is het startsein gegeven voor de Regio Achterhoek nieuwe stijl. Daarbij zal de nieuwe Regio de door de raden gekozen strategische agenda, ten uitvoer brengen. De Euregio valt daarbij onder het programma Regiomarketing.

Op 27 januari 2009 heeft het college van b. en w. besloten dat de gemeente Aalten een zelfstandige subsidierelatie aangaat met de Euregio. Dit houdt in dat de gemeentelijke subsidie aan de Euregio van € 0,35 per inwoner- anders dan tot heden – niet meer via de Regio Achterhoek wordt afgedragen maar rechtstreeks aan de Euregio wordt overgemaakt.

Motiveren al dan niet aanhouden contact.

- Voldoende kennis en toegang hebben en houden tot (Europese) subsidieprogramma's.

Het versterken van het vermogen van de gemeente om internationale activiteiten te ontplooiën. Op ambtelijk en bestuurlijk niveau betekent dit voldoende kennis, betrokkenheid en capaciteit.

- Binnen de kaders van de Regio Achterhoek nieuwe stijl de relatie met de Euregio handhaven.

4.7 Overig

Het is raadzaam om eens per collegeperiode de relaties met de partnergemeenten en andere partners te evalueren. Nut en noodzaak van al dan niet continueren kunnen dan onder de loupe worden genomen.

Het valt te overwegen om een speciale contactfunctionaris voor de buitenlandse betrekkingen aan te stellen, omdat daarmee voortgang, sturing en coördinatie aan die betrekkingen kan worden gegeven.

In de herijking van de contacten, naast het sociaal/culturele belang, het economische belang laten meewegen. Daarbij bedrijven uit Aalten laten participeren. De gemeentelijke bedrijfscontact functionaris kan hierbij een rol van intermediair vervullen.

Bestand: BeleidsnotitieSI (aangepast augustus 2009).